NĂM THỨ MƯỜI. - SỐ THỨ 1687 — MỖI SỐ : 0$02 — NGÀY CHỦ NHẬT 14 NOVEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LÉGAL INDOCHINE N° 548

	HANOI							
	Hanoi	Hanoi hors la ville	Hanoi hors la ville	Hanoi hors la ville	Hanoi hors la ville	Hanoi hors la ville	Hanoi hors la ville	Hanoi hors la ville
Một năm.	6$00	6$90	5$30	6$30	6$60	9$00		
Các làng và các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»		
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50		
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25		
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75		

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. E. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNGBẮCTÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.
Une seule insertion . . . . 0$50 la ligne
Par contrat annuel . . . . »
Par centimètre et par insertion. . . . 0$12 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. . 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một cái chương-trình chánh-trị của quan Albert Sarraut

Các bạn đọc báo hẳn còn nhớ rằng trong một bài diễn văn của quan Albert Sarrant đọc tại Marseille ngày 28 Septembre mới rồi, ngài có tỏ ý muốn để trình Nghị-viện ưng chuẩn một bản dự án luật pháp về việc cho phép Đông pháp giúp đỡ các thuộc-địa tại Úc châu. Việc ấy cũng là một việc quan hệ cho ta lắm, vậy ý quan Thuộc-địa Thượng-thư muốn Đông-pháp giúp đỡ các thuộc-địa ấy thế nào? Cái chánh-sách của quan Thượng-thư hiện chưa tuyên bố rõ, nhưng cứ xem bản tờ trình của ông nghị-viên Archimbaud về các số chi thu thuộc địa năm nay, thì cũng có thể ngụ ý mà biết được một đôi điều. Nguyên là từ ngày Au-chiến tàn cục đến giờ, thì các nước hình như chú mục cả vào Thái-bình-dương, mà ở Thái-bình-dương này, ngoài thuộc-địa Đông-pháp ta, Đại pháp lại còn các thuộc địa nhỏ nữa như đảo Nouvelle Calédonie cùng nhiều đảo khác cũng ở gần nhau. Từ xưa đến giờ, các thuộc địa ấy và thuộc-địa Đông-pháp, vẫn mỗi nơi có một cái chủ-quyền riêng, chánh sách mỗi nơi mỗi khác, mà trong các thuộc-địa ấy, duy có Đông-pháp nhờ được điền-địa phì nhiêu, nhân dân đông đúc, nghiễm nhiên là một thuộc-địa phong-phú, chứ như các thuộc địa kia, người biển thì cách kiệm, đường giao thông với Thượng-quốc cũng không được tiện lợi, nên bấy nay vẫn chưa được phát đạt là bao. Và các thuộc-địa ấy lại liên tiếp với các thuộc-địa của các nước khác, mà người các nước khác đến đây buôn bán làm ăn lại nhiều, bởi thế cho nên ông Archimbaud bàn tìm cách làm sao cho các thuộc-địa ấy có liên-lạc với cõi Đông-pháp và cho duy nhất cái chánh-sách thuộc-địa ở Thái bình-dương thì mới có cơ bồi đắp cái thế lực Đại pháp ở các thuộc địa ấy cho vững bền được.

Cái cách của ông để-xướng lên là đặt một bộ chánh ủy-viện được thông quát cả các thuộc-địa ở Thái - bình - dương. Bộ chánh ủy-viện ấy sau này đặt ngay ở Đông - pháp ta mà Đông - pháp sẽ là thủ-phủ cho cả các thuộc-địa ở Thái - bình - dương vậy. Ông có nói: « Đông-pháp bấy giờ sẽ trở nên một chi-điểm của Thượng-quốc ở Thái-bình dương, mệnh lệnh chỉ huy, mọi chính sách đều do đấy mà ra, Đông-pháp tức sẽ như cái đầu-bộ của một cơ-thể duy nhất mà trước kia các bộ phận vẫn rời rạc mỗi cái một nơi. » Cứ như ý ông thì các thuộc-địa Thái-bình dương hợp vào một chủ quyền như thế, sau này rất là có ích cho việc chánh trị của Đại-pháp ở cõi Thái - bình dương. Vì rằng Chánh-phủ Đông-pháp thường có can thiệp với các nước lớn ở Thái bình-dương, thì có thể biết rõ cái hiện-tình hơn các thuộc-địa kia, mà cái chính-sách thi thố tất cũng thích đáng hơn, nên cái lý dương nhiên là phải để chánh phủ Đông pháp đưa dắt các chánh phủ kia vậy.

Lại cứ như lời những nhà tán-dương cái chánh sách ấy, thì đặt ra một bộ Chánh-lý-viện như thế, chẳng những ích lợi về đường chánh-trị mà thôi, nhưng về đường tài-chính và về đường kinh-tế cũng còn nhiều điều hay nữa. Này như các thuộc địa Úc-châu mà sáp-nhập với chánh-phủ Đông pháp tất là Đông-pháp phải đặt các đường giao-thông với các thuộc-địa kia cho tiện lợi, phải cấp nhân công, cấp tư bản cho các thuộc-địa kia để khai phát tài nguyên cùng trù-liệu những việc công ích, như việc đạo lý, việc giáo dục, việc y-tế là những việc bấy nay các thuộc-địa kia chỉ vì thiếu nhân-công, thiếu tiền tài, mà phải bỏ đình-trệ không mở mang được.

Thực thế, các thuộc-địa ấy sáp nhập vào chánh-phủ Đông-pháp ta thì cõi Đông pháp sẽ có thể đem tiền tài huyết hãn mà giúp đỡ cho các thuộc địa ấy được ích lợi nhiều lắm. Xét ra các thuộc địa ấy sở dĩ bấy nay không được phát-đạt, chỉ vì không có đường giao thông với Thượng-quốc. Ngay như bây giờ, từ Pháp đến Úc-châu, thư tín thường phải đi qua châu Mỹ, mà hàng-hóa thì thường phải đi qua xứ Australie hay xứ Nouvelle Zélande, chứ tàu Pháp không có cái nào đi thẳng từ Tahiti đến Pháp cả. Nếu sau này Đông-pháp đặt một đường tàu từ Tahiti đến Đông-pháp, thì tiện cho các thuộc-địa Úc châu biết bao nhiêu, vì các thuộc-địa Đại pháp giải rác trong Thái-bình-dương hiện nay vẫn có đường tàu nhỏ đi lại với Tahiti rồi, khi đã có đường giao-thông với Đông-pháp thì từ đấy giao thông với Thượng-quốc cũng tiện hơn it nhiều. Đường giao-thông đã tiện lợi thì tất người Đông pháp cũng sẵn lòng đến đó mà làm ăn; chứ như ngày nay, nhân công ở đấy phần nhiều là người Nhật và người Tàu, vì người bản xứ ở đấy kém hèn và thưa thớt lắm. Đến lúc nhân-công đã sẵn, tất các nhà buôn bán sẽ đem tư-bản đến đó mà doanh nghiệp nhiều.

Ngoài những điều ích lợi nói trên này, lại còn một điều ích lợi to cho các thuộc-địa ấy nữa là hiện nay việc y-tế ở đấy hãy còn sơ sài lắm, các chứng dịch-tễ tật bệnh thường xảy ra luôn. Đông-pháp ta ngày nay các thầy thuốc thì-sai đã sẵn, mà mỗi năm cái số thầy thuốc lại cứ tăng mãi lên. Vậy Chánh-phủ có thể đem các thầy thuốc ta sang các nơi ấy mà tổ-chức cuộc vệ-sinh, trừ khử các tật dịch, để cứu vớt lấy các dân-tộc ở các nơi ấy hiện nay đương một ngày một bị tiêu mòn dần. Xem như vậy thì Đông-pháp ta sẽ lợi lắm, mà cái thuộc-địa ấy biết dường nào nữa?

Nói tóm lại, cái chánh-sách của ông Archimbaud đề-xướng lên mà ngày nay quan Thuộc-địa Thượng-thư muốn thực-hành đó cốt là làm cho duy-nhất cái chánh sách thuộc địa của Đại-pháp ở Thái-bình dương, và là lợi-dụng sự phồn-thịnh của cõi Đông-pháp ta để cứu vớt cho các thuộc-địa ở Úc-châu vậy. Về việc duy nhất cái chánh sách thuộc-địa của Đại-pháp, đây ta chẳng dám bàn đến, duy việc Đông-pháp ta cứu vớt các thuộc-địa Úc-châu thì tưởng đó là một điều danh giá cho cõi Đông-pháp ta, mà lại là một cái tang-chứng rằng dư-luận Thượng-quốc kỳ-vọng vào cõi Đông-pháp ta lắm. Nhưng liệu chừng về việc ấy, Đông-pháp ta có khỏi phụ lòng kỳ-vọng của các nhà chánh trị Thượng-quốc không? Liệu chừng ta có thừa nhân-công, thừa tư-bản để cung-cấp cho các thuộc-địa ấy không? Điều ấy hiện nay ta chưa lấy gì làm chắc cho lắm. Song dẫu thế nào mặc-lòng, ta hãy biết rằng dư-luận Thượng-quốc ngày nay đã cho ta là một thuộc-địa đàn anh trong các thuộc địa Đại-pháp ở cõi Thái-bình-dương này vậy.

Luận

Âu-châu điện-tín

VÔ - TUYẾN - ĐIỆN

Bordeaux, ngày 12 Novembre 1922

Ngày kỷ-niệm cuộc đình chiến tại nước Anh

Ngày kỷ niệm cuộc đình-chiến tại nước Anh đã làm lễ trọng thể. Anh-hoàng, hoàng-hậu-tử, và quận-công York có đến viếng trước mộ giữ. Các ngài có đặt vòng hoa trên mộ gia và đứng yên lặng hai phút đồng hồ, để làm lễ kính viếng rồi thì cử bài quốc-ca, và công chúng hát theo.

Nước Ý đối với việc Đông-Âu

Nước Ý có cho một cái tàu chở 250 người lính và 10 khẩu súng mai-tra-lua đến đóng ở các bể Thổ-nhĩ-kỳ.

Nội trong năm nay M. Mussolini không ra ngoài nước Ý được. Vậy ông không thể đến dự cuộc hội nghị Paris và cuộc hội nghị Lausane được.

Bordeaux, ngày 13 Novembre 1922

Quan Clémenceau đi Mỹ

Ngày 11 Novembre, quan Clémenceau xuống tàu *Paris* để đi Mỹ-châu. Trước khi đi nước Mỹ, ngài có tiếp các đại biểu các nhà chiến-binh ở Havre, viện xã-trưởng, và quan quận trưởng ở đấy. Quan quận-trưởng đại-diện chánh-phủ đến chào ngài.

Việc nước Đức

Viên cựu võ-quan Rosabach tổ-chức các đạo-quân tự-do để bị bắt ở Berlin.

Viên thủ-tướng Wirth đương xét việc sửa đổi lại tòa Nội các. Có lẽ M. Oano, hay Von Raumer được cử vào chức Ngoại-vụ bộ thượng-thư. Còn đảng Xã-hội vẫn giữ bộ Kinh-tế và lại được thêm bộ Tư-pháp nữa.

Chánh-phủ nước Đức đã công-nhận nam-tước Boudari đại-sứ nước Ý tại Berlin. Trước khi viên Ký đi sung chức đại-sứ tại Athènes và chức Tokn-quyền tại Rhodes.

Việc nước Ý

Ngày kỷ-niệm Ý-hoàng, khắp nước Ý đã làm lễ trọng thể.

Khu lao ở Naples bị cháy. Nhiều tàn tù bỏng. Số tổn hại rất to.

Cuộc hội-nghị giảng-hòa Đông-âu

Dư-luận nước Anh và nước Ý nói rằng các quan thuộc-địa ngoại vụ Đồng-minh nên hội nghị riêng với nhau trước cuộc hội nghị giảng hòa Đông-âu, vì nhân có việc bảo cử nghị viện nước Anh cùng các việc khác ở các nước thì cuộc hội nghị giảng hòa phải hoãn đến ngày 20 Novembre. Lord Curzon có tỏ ý muốn hội nghị riêng với quan Poincaré trước cuộc hội nghị Lausane. Quan Poincaré từ chối. Có lẽ ngày chủ nhật này thì hai ngài sẽ hội nghị ở Paris hay ở Lausane, vì nếu chánh phủ Anh và Ý ưng đặt cuộc nghị riêng ấy ở Lausane thì quan Poincaré cũng ưng đến đó.

Ismet Pacha đề khởi hành ở Constantinople để đi Paris.

Tướng-quân Weygand và nguyên soái Lacaze được cử làm chức giám-định tại cuộc hội nghị ở Lausane.

Tin Trung-hoa

Ngày 2 Novembre 1922

Việc thiết-lộ

Nghe đâu bọn Cao-ân-Hồng và Cô-duy-Quân đã thương-nghị với Tân-ngân-Đoàn về việc đại-tá khoản để sửa sang thiết-lộ.

Tin Tảo-Côn

Tảo-Côn đối với Tảo-Nhuệ nói nên duy-trì La-văn-Cán thì việc sách-khiển của chúng ta mới có hi-vọng.

Tin Hoàng-tích-Thuyên

Hoàng-tích-Thuyên nhân thấy cái phong-trào Đương - vĩnh - Thái và Vương-gia-Tường tranh nhau nghị-trưởng càng ngày càng thêm kịch-liệt thì thác có Hồ-bệnh, xin từ-chức tham-nghị-viện chủ-tịch.

Tin Sái-thành-Huân

Quốc-vụ-viện ở Bắc-kinh điện cho Sái-thành-Huân nói về sự-tình Giang-tây xa-cách, cho nên để minh ngộ hội, vậy có phái Hà-thanh-Hòa tới Giang-tây thì xin được tiện hiệp.

Tin Giang-tây

Có tin rằng quân Thường-đức-Thịnh ở phía nam thành Giang-tây đi cướp phá dân sự.

Tin Phúc-kiến

Sái-thành-Huân điện cho Bắc-kinh Lục-quân-bộ nói việc quân-phí để cứu-viện cho Phúc-kiến, nếu không có 50 vạn thì không thể đủ dùng.

Việc tranh nhau nghị trưởng

Cái phong-trào mua phiếu rất thịnh-hành. Nghị-viên đã nghĩ cách để đi tìm chứng-cứ, để bắt được chứng-cớ, sẽ công-quyết trừ danh. Vương-gia-Tường và Dương-vĩnh-Thái bên nào cũng điện tổ-chức một bọn giám-đốc tuyển cử để phá-hoại kẻ địch-thủ của mình.

Ngày 4 Novembre 1922

Tin Tôn Trung-sơn

Các Công-đoàn ở Phúc-kiến liên danh điện cho Tôn Trung-sơn xin chủ-trì giúp Phúc-kiến.

Tin Lý-hậu-Cơ

Lý-hậu Cơ chạy sang Thượng-hải, tinh-trạng rất lang-bạt.

Việc Nội-các

Phương-diện Thiên-tân tại nghị Nhan-hạc-Khánh thay Vương-sủng-Huệ tổ-chức nội-các. Nhan Ban người giao-thông-trường mà kiêm chức tổng-lý. Lại lấy Cao-lăng-Uất thay Lê-viên. Cải liệu Tài-chính-bộ tổng-trưởng.

Việc Nghị-viện

Tham-nghị-viện quyết tuyển nghị-trưởng Dương-vĩnh-Thái và Vương-gia-Tường cùng công kích lẫn nhau. Các nghị - viên phản vấn hồi lâu chưa quyết định, hoãn để tái tuyển.

Bàn về cách dạy khoa kỷ-hà-học

Ở CÁC TRƯỜNG SƠ-ĐẲNG

Tôi có đứa em học ở một trường Sơ-đẳng kia. Buổi học nào về tối cũng bắt giảng nghĩa các bài học cho tôi nghe thì nhiều khi tôi thấy nó ấp úng về khoa kỷ-hà-học. Lần thứ nhất, tôi còn nghĩ rằng ở trường lớp nó đăng trí không nghe những lời ông thầy cắt nghĩa. Song tôi nghiệm ra đến lần thứ tư, thứ năm nó cũng vẫn cứ như không được hiểu lắm. Tôi bụng bảo dạ rằng: Ông thầy thông này tử tế hơn ta nhiều, chắc ở trong lớp phải đi tâm vào những lời giảng của ông thầy, thế mà sao nó vẫn mang-nhiên như vậy? Tôi bèn yên trí rằng nó không có khiếu-học về khoa ấy. Song, một hôm chủ nhật, có vài cậu bạn học với em tôi đến chơi; tôi đố các cậu cắt nghĩa cho tôi nghe, thì cậu nào cũng không được thực hiểu cho lắm. Tôi mới biết: câu tôi phán-đoán riêng cho em tôi là sai lắm, và lại lấy làm nghĩ, vì không có lẽ những cậu kia cũng có bộ óc như em tôi cả! Vậy cái nguyên do sự không hiểu đó ở đâu mà ra? Bảo là một khoa học khó cho con trẻ cũng không phải, vì chương-trình nhà-nước đã định chẳng không sai lắm. Bảo là tại học-trò thì quyết không phải, vì đã có những sự thí-nghiệm ở trộn kia làm chứng cớ. Thế thì có lẽ chỉ tại ông thầy chưa được lắm lắm đó thôi.

Ôi! khoa kỷ-hà-học có phải là không thiết-yếu đâu! Tưởng nên coi khoa-học ấy cũng quan-hệ như khoa tạp-vật-học thì phải. Nước ta từ xưa đến nay vẫn coi khoa học ấy là có thể bỏ qua được mà không thiết đến, nên chi việc lường-đạc vẫn hỏ đỡ. Mục-đích khoa kỷ-hà-học không những là để biết cách lường-đạc mà thôi đâu, lại còn mở mang cái trí nghĩ của ta và cho ta cái thói quen biết sắp đặt những sự cảm giác của ta vào thứ tự nữa. Một nhà văn-sĩ Pháp hiện thời cho khoa học ấy không phải là không có quan hệ với khoa văn-chương. Mà thực! bài văn hay thì không những là phải dọp lời và có nhiều ý-tứ hay, mà những ý-tứ ấy lại phải xếp cho có thứ tự, những lời ấy lại phải khác-chiết nữa. Cái thứ tự ấy, cái khúc-chiết ấy, khoa kỷ-hà-học có thể luyện giúp được một đôi phần. Vả lại khoa học ấy cũng có quan-hệ với nhiều nghề nghiệp nữa, như nghề máy móc, nghề bọn, v. v.

Để biết rằng ích lợi như thế, thì các ông thầy ở các trường Sơ-đẳng lại không nên ra sức bảo bọn học-trò cho thâm nhập lấy khoa-học ấy như các khoa học khác hay sao? Nếu ông thầy đi lận lảm thì lo gì học-trò không cho là thú và không chóng biết? Đã lận lảm với khoa ấy thì không những là soạn bài cho học với chương-trình và bắt học-trò phải học bài cho thuộc, lại cần phải làm cho chúng hiểu lắm nữa. Muốn tới cái mục-đích ấy thì những bài đã soạn ra phải giảng cho kỹ, mà giảng thì tất phải có hình vẽ. Song ta nên đổi chiều mà vẽ, khiến cho học trò đi trông ngược hay trông xuôi, trông ngang hay trông ngửa, bao giờ cũng biết được rằng cái vẽ ấy chỉ cái gì. Có khi hình vẽ cũng chưa đủ làm cho học trò hiểu, lại cần phải có những vật liệu nữa. Đến hôm học bài thì ta không nên bằng lòng cho học trò nói một cách thì-dụ và phải hỏi trái đi ngược lại kỳ cho bao giờ học-trò cũng trả lời được đúng mới nghe.

Học trò học thuộc bài của ta soạn rồi, trả lời được các câu ta hỏi vấn rồi thì ta đã có thể chắc rằng công ta không đến nỗi hỏng. Song ta nên nhớ rằng trí-khôn của trẻ còn nông nổi; dễ hiểu, dễ nhớ mà lại dễ quên lắm. Nên chi ta cần phải làm cho chúng nhớ những bài cũ ta như chôn vào rọt. Thế thì phải nắng bắt chúng biết những bài ấy đến dịp nữa. Hai kế ấy ta có thể trông mong vào những bài tính, bài vẽ và bài thủ-công được.

Bài tính phải ra những bài học có là lẽ tất nhiên rồi. Song nên ra về những điều học-trò thường trông thấy, có thể lấy sự thực mà thử xem bài làm có đúng hay không và phải có ích lợi trông thấy cho trong đời chúng nữa. Trong mỗi bài tính, ta lại chớ nên quên bắt chúng về một cái mình ta đã tin thuộc rồi đó.

Bài vẽ cũng cần phải đi theo từng bước với những bài học. Thì dụ như khi ta mới dạy điều những hình bốn cạnh thì chớ nên bắt vẽ đến những vật hình lục-lăng bát-giác vội. Cách vẽ phóng to ra hay thu bé vào ta cũng chớ nên bỏ qua mà không dạy đến.

Trong bài thủ công mà ta muốn lợi dụng để ôn bài kỷ-hà-học thì chỉ bằng bắt chúng lấy nan bẻ những chữ tên trường tên lớp, hoặc những khung vuông, khung chữ nhật, khung tam-giác, khung tròn rồi học lại làm những cái thứ đèn kéo quân, đèn ngôi sao, đèn trống, v. v.

Ấy đó, cái phương pháp dạy khoa kỷ-hà-học ở các trường Sơ-đẳng mà thiển-ý tôi cho là có thể dùng được, mà cũng tôi đã dùng khi tôi còn làm nghề gõ đầu trẻ và đã chấy kết-quả hay thì nay tôi xin biến ra đây để các ngài nhận lấm.

Nguyễn-Nhân

VĂN UYỂN

Gặp bạn

I

Hợp tan nào có được bao lâu?
Cái thú chi bằng thú gặp nhau!
Góp nhặt chuyện trò sau với trước,
Nỗi mừng nỗi tủi suốt canh thâu.

II

Nỗi mừng nỗi tủi suốt canh thâu,
Một tấm lòng tơ mấy đoạn sầu,
Gặp gỡ nhau đây sầu lại biệt,
Hợp tan nào có được bao lâu?

Tiễn bạn

I

Tiễn mình về đến tận miền tây,
Gửi nhớ ngàn thu một lúc đầy,
Hai chữ đồng-tâm đời mấy mặt,
Mình về ta nhớ mãi hôm nay.

II

Mình về ta nhớ mãi hôm nay,
Gặp gỡ rồi ra lại có ngày!
Cứu chịi bèn vai tình một gánh,
Tấm lòng thương nhớ biết ai hay.

III

Tấm lòng thương nhớ biết ai hay,
Nhớ cảnh tem hồng khó nỗi bày,
Một bước đường dài cứu mấy đoạn,
Nỗi mình nỗi khách dạ khôn khuây.

IV

Nỗi mình nỗi khách dạ khôn khuây,
Khóc đầu đầu bạc nước mắt đầy,
Mấy đoạn ruột tằm thêm nỗi nỗi,
Ngập ngừng như chửa muốn dời tay.

Gửi cho bạn

Ai vẫn riêng ai một tấm lòng,
Tấm lòng son sắt tạc non sông,
Mấy phen cười khóc bao mùng tủi,
Bởi nỗi gần xa có biết không.
Chia khóe ruột tằm tơ rối mối,
Nên người tóc trắng nợ chưa xong.
Ai về xem hồi hay chăng tá?
Ai vẫn riêng ai một tấm lòng.

Đinh-xuân-Khôi

Bộ Võ Phi Hùng Cục HS Lectus Ky (Ký Tự) Công Hiệp Tổng Công Ty Thiết Bị Công Nghiệp Thực Phẩm

Bài hát láo

Ai cũng bảo ta rằng láo, ở trên đời có láo mới ra trò. Thiên phú ngó bề địa tài ngó, khéo ngật ngưỡng trượng phu rành thế thế, đạo nghĩa cương thường thản sở hộ, công danh phú quí nghĩ gì đâu ! Dặm hàm trai đứng đầu kẻ anh-hùng, đất chung đỉnh dễ lạp tỉ tây phận-ngộ. Đồng thản hóa lô nguyên hữu chủ, trải mài đói cho đã thú vậy là hay, láo nào bằng cả láo này....

Trần-ngọc thuật

Nông nỗi đêm thu

(Hành-vân điệu)

Trận gió vàng,
Trận gió vàng,
Lay động rèm loãn,
Bừng tỉnh giấc, giấc mơ tan,
Ấy ai hỏ hẹn ?
Ngỏ nương bóng, nhớ nguyền xưa [đôi giọt lệ sa
Trông bến trời tràng tà ngàn nhạt,
Sao sác nỗi :
Tiếng nhạn kêu khuya,
Giục mối sầu ;
Nhớ người tri-kỷ lại càng thêm càng [thêm.
Lòng ngao ngán,
Chan chứa bao tình.
Hiu-hắt bên mình, ngọn đèn xanh [đèn xanh
Một mình buồn ngơ-ngẩn tàn canh,
Lưng trời ngày ngất,
Với ai tình-tự đêm thanh ?

X.

Gương thiếu-nữ

Bước đường thứ nhất trong học-giới

Mới đây, ký-giả có tiếp được một bức thư của một người học-trò cũ trước kia học tập ở trường nữ-học B... Tốt-nghiệp ở trường ấy được ít lâu thời được bổ trợ-giáo ở một trường nữ-học tại tỉnh. . cách xa đất Thăng-long kể có nghìn dặm.

Trong thư đại khái nói từ khi đến miền rừng rậm núi xanh, thông reo vượn hót, cách-trí liên điều, vẫn là hoài-vọng đến Hà-thành là nơi xưa nay vẫn nếp bóng song-thân. Rồi nói đến việc giao-tiếp, việc lo-âu sao cho xứng đáng cái trách-nhiệm nặng nề mới nhận lấy.

Ôi ! một người thiếu-nữ từ thuở nhỏ cho đến khi công-thành danh-toại, chưa từng giao-thiệp với đời, bỗng chốc vì bước vào con đường công-danh mà nhận lấy trách-nhiệm giáo-huấn bọn nhi-nữ, tưởng nghĩa-vụ không phải là dễ vậy. Trong xã-hội đương ăn ý ở nhất nhất khác hẳn khi ở học-đường. Đầu xanh tuổi trẻ, từng trải chưa có mấy, trên con đường công danh kia gìn giữ sao cho khỏi bước chông gai ! Xa cha mẹ anh em, thân-bằng cố-hữu, lại gặp cảnh như thế, người không kiên-tâm, tất có khi nghĩ lòng nản chí. Ở, mà đương ở học-đường bước chân vào đời gánh vác công việc ở xã-hội, tưởng đem hết nhiệt-tâm cho bổn-phận đầy đủ, đến lúc ở đất khách quê người, hầu như lãm lòng nhiệt-thành sinh ra lãnh đạm. Nhưng không, không đã bản là ngã lòng nản chí. Trong khi nghĩ đến nhiệm-vụ nặng nề, thì mất trông thấy bọn trẻ thơ cắm cúi học hành, trong trí nghĩ rằng những cái óc non nớt trong sạch mà phụ-mẫu đã giao-phó cho, ta phải rèn đức cho nên người có đức-hạnh, tự khắc trong lòng phấn khởi mà vượt qua bước đường mới mẻ có bề khó khăn. Bước sơ-đầu, các bộc nữ-lưu nhận chức-trách gỡ đầu trẻ, ai là người không như người thiếu-nữ mà kỳ-giả có dịp nói đây ?

Người thiếu-nữ vì trách-nhiệm không quản xa gia-đình, tất đem học vấn mà luyện-tập cho bọn đồng-tử nên người có đủ tư-cách, trước là khỏi phụ lòng người trên ủy-thác cho việc giáo dục, sau là phụ-mẫu học-sinh thỏa lòng gặp được một bậc nữ-lưu đáng làm mô-phạm, đáng làm gương cho con trẻ noi theo. Muốn cho nên giáo-dục có hiệu-quả, người cầm cương nẩy mực cần phải có tư-cách để dẫn dụ tinh nết con trẻ vào khuôn vào phép, và để mở mang được tri-thức. Tư-cách ấy là một tài-năng tức là *oai* (autorité) (Dùng tiếng oai không hợp cho nhà giáo-dục, nhưng cũng tạm dùng). *Oai* đây không phải là chỉ ra dáng làm cho con trẻ trông thấy mà khiếp sợ, chỉ sợ lúc có mặt mà thôi. *Oai* là một cái tài-năng khiến cho con trẻ lúc nào cũng kính phục đem lòng tín-ái. Phải, con trẻ sở dĩ kính-phục tin ái, vì biết rằng thầy giáo tâm đem trí làm cho tinh-thần sáng suốt, luyện tập cho tinh nết hoàn-toàn. Một nhà sư-phạm nói rằng : Muốn có *oai*, thời nhà giáo-dục phải có tư đức (quatre vertus). Tư-đức nhà giáo dục cần phải có là những đức nào ? Là : *tận-tâm, chính-trực, ôn-hòa* và *sốt-sắng*. Hai đức trên là đức chính và hai đức dưới là đức tây.

Thế nào gọi là tận-tâm ? Tận tâm là các cung tận tụy với nghĩa-vụ. Trong việc giáo-dục, mục-đích không những là bao bổ học-thuật, mà cốt nhất là rèn đức tâm-trí, luyện tập cho bọn nhi-nữ trở nên người hoàn-toàn tư-cách, — đây nói riêng về nữ-lưu giáo-dục — Và chẳng muốn cho việc giáo-dục thập phần hoàn hảo, trước hết phải biết tâm-lý đứa trẻ đã. Trong một lớp có phải chỉ có một hai người học-trò đâu. Thường thường có ba bốn mươi người, mỗi người một tính một nết. Muốn biết tâm-lý bấy nhiêu đứa trẻ, nếu nhà giáo dục không tận tâm tận lực thời hiểu thấu sao được ?

Chính trực là đối đãi với học trò ai cũng như ai, không đem lòng quá thiên lệch. Tuy nghiêm-khắc mà con trẻ không thể đem lòng ẩn hận oán giận về sau. Thường phạt là bởi lẽ công-bình. Làm điều gì cũng phải có nhất-định, công tâm mới tránh khỏi mối ác-cảm đối với công-chúng.

Nhà giáo-dục đã có hai đức-tính ấy, lại thêm tính ôn-hòa, sốt sắng, chắc là con trẻ tự nhiên ái-mộ. Người có tính ôn hòa làm cho lớp học vui vẻ chứ không đến nỗi *buồn như cháu cần*. Vui về giảng giải điều hay lẽ phải, con trẻ lắng tai nghe để vào trí, khác nào như cha mẹ dạy bảo con vậy. Chúng biết là thầy vui lòng thương yêu mà dạy dỗ, chúng nó nức học tập, như vậy học đường giáo-dục mới bỏ ích như gia đình giáo-dục. Cụ *J.J. Rousseau* khuyên nhà giáo-dục : « *Nên yêu nhân-loại* ». Học-trò biết thầy yêu mến như con mình vui lòng đến học-đường như vui về khi ở trong gia-đình. Con trẻ đã có lòng kính mến, chăm chỉ học hành, thời công việc tự khắc dễ dãi.

Nhà giáo-dục có lòng sốt sắng thì lúc nào cũng nhiệt-tâm làm việc để con trẻ noi theo.

Nhân được bức thư người thiếu-nữ mới bước chân vào học-giới, tỏ ý lo lắng về chức-vụ, tự biết địa-vị tuy là nhỏ mọn mà trách-nhiệm không nhỏ, nên ký-giả viết bài này gọi là tỏ bày ý-kiến thô thiển để các bực trong nữ-học giới nhân-lãm. Trách-nhiệm nặng nề, công việc khó khăn mà dẫy đủ được bổn-phận, thật là đáng trọng vậy. Ký-giả đã từng nói rằng : « Địa-vị của nhà giáo-dục đối với xã-hội thật là nhỏ mọn, nhưng nhiệm-vụ đối với quốc-dân không phải là bé. Nhất là đương buổi giao-thời, các nhà giáo-dục có cái trách nhiệm khó khăn . . . (1) »

Một người thiếu-nữ khi công-thành danh-toại, bước chân vào con đường công danh, cách xa thân thích, lại thêm trách-nhiệm nặng nề, trí sao khỏi bỡi rỡi ! Còn biết bao nhiêu bậc nữ-lưu cùng một cảnh-huống ấy trong lòng bồi hồi. Tuy vậy, những nhà có trách-nhiệm trong việc nữ-lưu giáo-dục cũng đem học-vấn châu nhồi cho bọn nhi-nữ trở nên người có tài có đức.

T. Q. B.

(1) Câu này trích ở trong bài « Nhà giáo-dục ở chốn hương-thôn » đăng trong báo « *Trung Bắc* » số 1520, ngày thứ hai 19 Avril 1926.

Du' luận Nam-kỳ

Tánh kiên-nhẫn

Tánh kiên nhẫn là tánh rất tốt nó làm cho mọi việc đều kết quả được ; bởi vậy có câu tục-ngữ : « Việc gì có kiên nhẫn mới có nên ». Ở đời ai cũng rèn tập tánh kiên nhẫn, thì ắt được vui lòng về sau. Nghĩ vì con người chớ chẳng phải thần thánh tiên phật chi đây mà hễ khởi sự làm món chi, thì liền được hoàn toàn tận thiện tận mỹ. Như là khởi sự tâm việc chi, bất kỳ là việc văn hay việc võ thì đều có sự khó khăn ban đầu luôn ; phải bao mồn vóc vạt, phải hao mòn trí não, vì sự khó khăn ấy ; mà coi đi coi lại nhằm đi nhằm lại. thì ít ai được hưởng cái mùi ngon ngọt, cái vị thơm tho của công cán mình đã bày bỏ ra đó ; cũng tại không kiên nhẫn ra không kết quả chớ gì. An-nam ta có câu ca điệu rằng : « Chí công mài sắt chẳng ngày nên kim » ; thật quí hóa thay cho cận ca ; mà tiếc thay biết khuyên được, biết nói được, mà ít ai làm theo câu đó được. Cái tánh kiên nhẫn — xin lập lại một lần nữa — Cái tánh kiên nhẫn làm cho việc gì cũng nên, còn cái tánh nản chí nó làm cho nhiều việc phải hư ; hoặc khởi sự làm nửa chừng phải ngã chí, ngã lòng, vì lâu hoàn toàn công việc, mà hư ; hoặc bị người ta chê nghề của mình vụng về, mà hư, bỏ luôn. Một người thợ mộc, mới phát đạt. làm một kiểu ghế coi hoè-mỹ lắm, song ai ai cũng vậy hễ mới thì làm sao cũng có chỗ chê được, chớ thợ vừa bị người ta chê, thì ngã lòng, bỏ cái kiểu ghế của mình chế tạo đi. Một người thợ dệt mới chế dệt được một kiểu hàng có bông lạ, song còn thô một chút, cũng bị người ta chê rồi bỏ kiểu hàng đó đi. Một nhà văn làm văn, song mới tập làm, thì thường thường bị nhiều người ta bẻ bác ; kẻ này bắc bẻ chỗ này, người nọ bắc bẻ câu kia, nhà văn vẫn thấy vậy ngã lòng, buồn rầu bỏ luôn, vài chật cái sự mỗ riêng của mình. (Ôi ! Thiệt khó thay cho nghề làm văn !) Anh thợ mộc, người thợ dệt, nhà làm văn kể trên đây chớ khá ngã lòng. gắng công trì chí. thì ngày sau cái nghề của mình sẽ ; ược vẻ vang, sẽ được công chúng hoan nghênh chớ chẳng sai. Còn nói qua học-trò, học-trò là vận mệnh nước nhà về sau, học-trò bây giờ còn ở tại trường có thầy làm hướng-đạo cho chúng nó. nếu ông thầy không kiên nhẫn thì học-trò bắt chước theo thầy nó ắt vận mệnh nó sau kia rất nguy hiểm lắm.

Ông thầy làm sao gọi là kiên nhẫn ?
— Thường thường ở trong trường có nhiều đứa học trò rất nên tối tăm, thầy dạy hoà- cũng không nhọc, cắt nghĩa hoài cũng không hiểu, chẳng phải là tại ôn; thầy không biết cách dạy, song lại đứa tối dạ như vậy. Thế thì bổn phận làm ông thầy chớ nên thấy vậy mà rgã lòng, lội nghiệp cho đứa học-trò ấ lắm.

Nó đã một tá không hiểu bài của thầy cho thì trẻ bước đường học vấn, hai là nó bắt chước theo tánh ỷ của thầy nó, tánh không kiên nhẫn, không kiên tâm trì chí, đầy rồi thầy có cho bài nào hơi khó khó thì đã làm cho ngã lòng ; chừng đó mới cực lòng hơn nữa. Vậy bổn phận lòng thầy tập tánh kiên nhẫn cho nó trước thì hay hơn ; ắt khỏi có điều hận hối.

Đây, nghĩ rả coi, xét mà coi, công phu tác ra được ở một quyển sách, dịch ra được một quyển sách cho chúng ta đọc ngày nay đây, biết bao nhiêu điều khó khăn, nếu mấy nhà trước-danh không có tánh kiên nhẫn, thì ngày nay ta ra thế nào ? Vậy thì người đời, bất kỳ là hạng nào, cũng phải có cái tánh kiên nhẫn rất cần kíp cho loài người.

Phải biết rằng : « Vạn sự khởi đầu nan » xin chớ ngã lòng, thì sao mình không tiếc công trước của mình ; chớ thấy lâu hoàn toàn mà nản chí bỏ luông ; chớ thấy người ta chê mà ngã lòng ; cái tiếng chê khen của bốn mươi người ngoại của mình vậy. Có câu : Đạo ngô ác giả thị ngô sư. Người ta chê mình, mình gắng kiên nhẫn mà làm làm sao cho người ta không chê mình được nữa mới là hay, mới là đáng biết lợi dụng công trước của mình vậy.

(L. T. T. V.) Xuân-Thu

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 14 Novembre này, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 7 f. 90.

Tàu « Porthos ». — Tàu *Porthos* mang thư sang Pháp đến ngày 17 này ở Haiphong sẽ chạy vào Saigon. Thư từ ở Hanoi sẽ đem xuống Haiphong chuyển xe lửa hôm 16 hồi 20 giờ 7 phút.

Hội Đình-chiến tại Nam Trung-kỳ. Cao-mên và Ai-lao. — Quan Toàn-quyền có tiếp được điện tin các nơi trình rằng hội Đình-chiến năm nay tại Paom-penh và các tỉnh rất là long trọng. Hội mở từ mồng 10 mà mãi đến hết đêm 12 mới tan. Vua Cao-mên và các đình-thần cũng đến dự cuộc điểm binh, nội trong rạp với quan Khâm-sứ.

Tại Huế cũng vậy, sau khi điểm-binh thì các học-sinh có diễn qua trước đài kỷ-niệm các chiến-sĩ. Một cậu có đọc một bài ca-tụng cái công lao hiển hách của nước Pháp.

Buổi tối, quan Khâm-sứ có mở tiệc mời tất cả người Pháp đến dự. Quan Khâm sứ Pasquier và quan Công-sứ Thừa-thiên có đọc một bài diễn-văn.

Quan Thống-đốc Nam-kỳ và quan Khâm-sứ Ai-lao cũng điện rằng lễ kỷ-niệm đình-chiến năm nay trọng-thể lắm.

Giấy khen binh-linh về cuộc điểm-binh. — Sau khi điểm-binh hôm 11 vừa rồi, quan Toàn-quyền có gửi cho quan Thống-soái bức thư sau này :

Quan Thống soái,

Nhân dịp ngày kỷ-niệm cuộc chiến thắng vẻ vang của ta, từ nay trở đi là ngày Quốc-hội, thì tôi lấy làm vui mừng mà ngợi khen các hàng quân linh đứng cầm đã diễu qua trước mặt tôi một cách rất có trật tự và rất nghiêm-chỉnh. Các hàng binh linh thật xứng đáng với những cái vinh-dự hiển-hách đã qua và thật làm vẻ vang cho cả những hàng tướng-tá.

Vậy xin ngài nhận lấy những lời ngợi khen chân thành của tôi và chuyển đạt cho các hàng quan linh tấm lòng rất hoan hỉ của tôi.

Quan docteur Le Roy des Barres đi phái-bộ. — Như lời bản quán đã nói trước, nay đã có nghị-định cử quan docteur Le Roy des Barres, thủ-hiến sở Y-chính Bắc-kỳ sang Bangkok (kinh-đô Xiêm-la) để thay mặt chánh-phủ Đại-pháp và phủ Toàn-quyền trong cuộc Hội-nghị của hội Hồng-thập-tự liệt-cuốc về cứ thăng một về tháng chạp tây năm nay và dự lễ khánh thành các tòa nhà mới làm của Y-viện Pasteur.

Cùng đi với ngài sẽ có M. Maurice Philippe học-sinh trường Thuốc làm thông-ngôn cho ngài và một người thư-ký ở sở Y-chính Bắc-kỳ.

Đường đi Đồng-hới. — Quan Khâm-sứ Trung-kỳ điện rằng đường đi Đồng-hới nay sửa lại đi được như thường rồi.

Thư khen nhà binh. — Bức thư của quan Toàn-quyền Baudoin gửi cho quan Thống-soái Blondlat để khen nhà binh mà bản-quán đã nói hôm qua thì nay đăng như sau này :

Quan Thống-soái,

Cuộc đi thăm trại binh đạo thuộc-địa thứ 9 mới rồi đã cho tôi chứng kiến một lần nữa rằng các hàng quân do ngài quản đốc rất là chỉnh tề và các trại binh linh ở trong thành rất là gọn gàng sạch sẽ.

Ngài lại cho binh linh tập những cuộc thể thao, xem ra thật là tiến-bộ. Tôi lại nghiệm ra rằng các binh linh nước được ngài quản đốc thì phàm những điều thuộc về vệ-sinh và sự sung-sướng không phải thiếu thốn chút gì.

Nhân dịp này tôi lấy làm hân-hạnh mà tỏ cùng ngài tấm lòng rất thỏa mãn của tôi. Vậy xin gửi lời rất chân-thực mà khen ngài.

Tôi lại nhờ ngài chuyển những lời khen ấy cho các hàng tướng tá đã dẫn tôi đi coi khắp mọi nơi, chúng những quan võ, các hàng đội cai linh đã tập thể thao ở trước quan thủ-hiến thuộc-địa.

Bán đồ vỡ nợ. — Sáng hôm nay, đã bán đấu giá những đồ vật của Mme Vạn-lịch ở phố hàng Cân là hiệu bị vỡ nợ mà bản-báo đã nói trước. Người đến mua, (nói là người đến xem thì đúng hơn) đông quá, nhất là các bà hàng phố đứng chật cả nhà.

Bán đất

4250 mètres carrés, bán lẻ mỗi khu hay là nhiều khu, tại phố Duvillier và có nước thông ra phố Sinh-từ, có thể dùng để làm nhà từng gian được. Hỏi tại số 6 phố Ngõ Gạch. 2344

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay, tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này :

Sửa pha-nước lã. — Người chủ bán sữa tươi tên là Trần-Ngọc về nhà quê và giao cho tên Ng-văn-Ba là người làm công trong nom việc bán sữa. Một hôm tên Ba đương vắt sữa vò ý để cọ bò đạp chân vào cái bình sữa đổ gần hết. Tên ấy thấy thế, liền lấy nước lã pha vào sữa rồi đóng vào chai gắn xi đóng dấu hiệu đem bán cho M. Mercier. Khi mở ra uống thì mới biết sữa pha nước lã. Tòa án Trùng-trị Hanoi phạt tên Ng-văn-Ba 3 tháng tù và bắt tên ấy phải bồi 15 đồng cho M. Mercier mà người chủ bán sữa tên là Trần-Ngọc phải chịu trách nhiệm và tiền bồi thường và tiền lệ phí. Tòa Thượng-thẩm y án.

Ô-tô chạm xe đạp. — Một hôm xe ô tô của Công-ty vận tải Haiphong mà người vận máy tên là Đỗ-viết-Phác đương đi ở đường Haiphong ra Đồ-sơn, gặp đường xe ô tô gặp một cái xe chở hàng, liền tránh rẽ sang bên tay trái rồi đụng phải một cái xe đạp của người tên Tây ở mạn ngược đương đi lại, người ngã bị thương mà phải nhờ tới nhà-Thương. Tòa án Trùng-trị Hải-phòng xét việc ấy xử tha cho tên Đỗ-viết-Phác vì là lỗi tại người đi xe đạp Người nguyên đơn chống án tha ấy và xin tiền bồi thường. Tòa Thượng-thẩm hoãn lại cả hai án.

Còn nhiều việc nữa tòa hoãn đến 9 giờ sáng mai mới xét.

Đường mắc nghiến. — Kể từ ngày 15 Novembre này trở đi, con đường hàng tỉnh số 59, vào khoảng Tri-chính với Chợ-gành, từ km. thứ 10 đến km. 14 + 500, đương khởi công mở rộng thêm ra và sang lại, nên không đi lại được.

Ngạch khán-hộ. — Có khán-hộ thường-hạng hạng nhất Trần-thị-Loãn, ở nhà thương Hanoi, nay đổi đi tòng sự tại nhà thương Hà-đông.

Có khán-hộ thường hạng hạng nhất Nguyễn-thị-Lạng tại nhà thương Hà-đông nay đổi đi tòng sự tại nhà thương Nam-định.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

N° 101

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả : PHẠM-SÚI-CẨM

— Bẩm cô, thưa cha.

— Đức-ông có tòa nhà-dòng Co-lê-ny, quí giá lắm.

— Vâng, có thế.

— Ngôi dương-cơ Thánh Mê-đạt, ở thành Soa-sông, lợi tức những mười vạn lạng !

— Vâng, có vậy Không dám chối.

— Ngôi dương-cơ Thánh Vích-to, ở thành Mạc-sây, đẹp nhất vùng ấy.

— Phải, thưa cha.

— Mỗi năm một triện. Lại còn vừa làm giáo chủ, vừa làm thế-tướng, thì những cái bổng lộc hàng năm ắt ra cũng có đến hai triện.

— Ở !

— Trong mười năm, thành đi hai mươi triện. . . Mà hai mươi triện đặt lãi năm mươi phần, mẹ đẻ con đẻ trong mười năm lại thành ra hai mươi triện nữa.

— Cha là thầy bề trên mà cha tính vậy à !

— Tà năm 1644. Tướng-công bổ bản-đạo vào phúc đường gần nhà thờ Thánh-Day-minh để lộ, thì việc kế toán của Giáo hội là ở tay Bản-đạo cả.

— Mà tôi xem ra thì đến cả việc kế toán cũng tôi nữa. Thưa cha.

— Việc gì cũng phải biết ít nhiều, bẩm Đức-ông.

— Vậy thì, bây giờ cha luận đinh đi cho.

— Thầy xin kết luận rằng : đỡ hành-trang của tướng-công to quá không vào lọt cửa Thiên-đình.

— Tôi sẽ phải sa xuống địa-ngục hay sao ?

— Nếu tướng-công không trả lại, thì thế thật đấy.

Mê-gia-linh kêu lên một tiếng rất ai-oán.

— Trả lại ! Song biết trả ai, hỡi Trời ?

— Trả người có của, trả lại nhà vua ấy chứ trả ai !

— Nhưng, chính là nhà vua đã cho tôi mà . . .

— Nghe nhờ ! Nhà vua có ký giấy mà cho tướng-công đâu.

Mê-gia-linh thở dài chán lại rên rỉ gần.

— Cha làm phép giải tội đi cha !

Thầy-cả đáp :

— Không thể được. Đức-ông ạ. . . Đức-ông phải trả lại đi ! Phải trả lại đi !

— Nhưng sao tội gì Cha cũng tha cho cả, mà còn cái tội này cha lại không tha cho, là cớ làm sao ?

Thầy-cả nói :

— Bởi vì thầy thì tội cho tướng-công thì không khi nào nhà vua lại tha tội cho thầy, Đức-ông ạ !

Rồi đó Thầy-cả tỉ-mỉ biện người có tội, một cách chua xót âm thầm hình ra về mặt, lại nghiêm nhiên đi ra cũng như khi đi vào vậy.

Giáo-chủ rên rỉ lên rằng :

— Ôi, Trời ơi ! . . . . Còn-bê quí-hữu ơi ! Lại đây. Tôi ốm nặng đây, quí-hữu ơi !

Tặng sản

Côn-bê ở trong bố-vi đi ra.

Giáo-chủ nói :

— Ông có nghe thấy không ?

— Than ôi ! Thưa cô, bẩm Đức-ông.

— Ý nói có phải không ? Tiền bạc ấy đều là của bất nghĩa cả hay sao ?

Côn-bê lạnh lùng mà đáp rằng :

— Bẩm Đức-ông, về những cái ấn bộ luật này, thì Thầy-cả biết gì mà xét xử được. Song cứ theo như cái ý kiến lý đoán của Thầy-cả, thì muốn chừng như Đức-ông cũng có một đôi điều thiệt hại . . . . Người ta đã đến lúc chết, thì bao giờ chẳng thế.

— Chết là thiệt mất, Côn-bê ạ.

— Thực thế, hẳm Đức-ông Nhưng Thầy-cả bói về cho Đức-ông những sự thiệt hại đó là thiệt hại với ai thế ? Có phải với nhà vua không ?

Mê-gia-linh xo vai nói :

— Thà rằng ta không khuông phù xã tắc, giữ gìn cơ nghiệp cho nhà vua cho nó cam.

— Cái đó bất tất phải bàn nữa. Bẩm Đức-ông.

— Có phải không ? Ý Thầy-cả thế nào cũng dới kệ thầy, chớ ta được đồng tiền công là phải phép lắm chứ !

— Còn phải ngôn gì nữa.

— Gia quyến ta bần bách thế kia thì ta giữ lại, một phần . . . . hay là tất cả cái của ta nữa, cho gia quyến ta cũng được chứ sao.

— Ngu-bạ không thấy có điều chi ngăn trở cả, bẩm Đức-ông.

Mê-gia-linh nói dạ nói :

— Tôi vẫn tin chắc rằng bàn chuyện với ông là tất được một cái ý-kiến cao minh mà.

Côn-bê làm bộ nheo mắt lại :

— Bẩm Đức-ông, tuy vậy cũng phải nên nhận cho kỹ xem lời thầy cả nói có phải là một cái cạm bẫy gì không ?

— Cạm bẫy. . . . . Là làm sao ? Thầy cả là con người đạo đức.

Đức-ông đã bàn định với Thầy-cả, nên Thầy-cả nghĩ rằng Đức-ông đã kể miệng lỗ. . . . . Ngu-bẹ chẳng đã nghe thấy Thầy-cả nói với Đức ông rằng : « Đức-ông phải phân biệt cái của nhà vua cho Đức-ông với cái của không cho mà Đức-ông tự lấy lấy » . . . .

— Có thế.

— Nếu vậy, bẩm Đức-ông, thì ra cái bác Thày dòng ấy lại phép đạo mà bắt ép Đức-ông phải. . . .

Mê-gia-linh nóng tiết cắn lên rằng :

— Bắt trả lại phải không ?

— Ở Ngu-bẹ không bảo rằng đúng.

— Phải trả lại cả ! Điều đó ông không nghĩ. . . . Ông nói cũng giống như Thầy-giải tội.

— Trả lại|một phần. Thì khác nào mách cho Hoàng-thượng biết. Bẩm Đức-ông, biết thì nguy to đấy. Đức-ông là một nhà chính-trị đại tài, chẳng lẽ Đức-ông lại không biết rằng hiện kim trong công-quỹ nhà vua thị-tiền không có được mười lăm vạn lạng.

Mê-gia-linh đắc chí nói ;

— Không phải việc tôi. Đó là việc của viên Hộ-bộ chủ sự Phúc-kê mà mấy tháng về trước đây tôi đã giao cả các sổ sách của viên ấy làm cho ông kiểm soát lại ấy mà. Độc có cái tên Phúc-kê thôi mà Côn-bê đã phải mỉm miệng.

— Để một phần của lại thì mất lòng nhà vua mà mang tiếng Đức-ông. Ai đâu lại đi để một phần di-sản lại cho Hoàng-thượng thì ra lạy ông tôi ở bùi này. Đức-ông cũng nghĩ rằng cái phần đi sản ấy là của phi-nghĩa hay sao !

— Côn-bê Tôn-ông ơi ! . . .

— Ngu-bẹ trộm nghĩ rằng ngu-bẹ được cái hân hạnh tướng-công ban hỏi đến ?

— Phải. Nhưng Tôn-ông không tướng các điều-tiết khẩn yếu trong cái vấn-đề ấy.

— Không cái gì là ngu-bẹ không biết. Bẩm Đức-ông. Bẩm mười năm trời nay, bộ hạ ngu-bẹ số mục trong nước Pháp này, ngu-bẹ đều có điểm duyệt đến cả. Để như danh Công vào đây này, mà tôi ngày nay đành lại càng vững lắm, đến nỗi những việc hoang ngẫu tiêu vật của ông Phúc-kê bỗ rời kia, ít thành Xê-bun sắp xuống đến Mạc-sây, cho việc chi tiêu tự nhiên ấy đi thượng ngu-bẹ đều thuộc như cháo cả.

(Còn nữa).

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

鋪金寶南

BIJOUTERIE - ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi - 16, Rue de la soie, 16 - Hanoi

CHẾ-TẠO : — Vòng, xuyến, hạt, nhẫn, giầy đeo đồng hồ, giầy truyền, dây, gậy, cốc ô, tút bạc, ví thuốc lá, hộp thuốc lào, vỏ diêm, v. v... bằng vàng đúng tuổi đúng cân và kiểu hợp nhất. Có nhiều thợ khéo để làm hàng riêu các quí khách đặt tối-riêng.

BÁN : — Vàng diệp Vinh thịnh-long một đã thực (đủ các mặt), ngọc-thạch, giầy đeo thế-ngà, giầy kim-khánh giầy kim tiền, đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kền, v. v.

Buôn bán chắc chắn, cốt lấy sự tin cẩn làm gốc.

2.42

Cuộc HỘI-CHỢ Hanoi xem ra thực là một cơ-hội rất phát đạt cho đường thương-mại và đường kỹ-nghệ nước nhà.

Từ 10 đến 24 Décembre 1922.

2079

Hỏi kẻ phải dại

Này hỡi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khí quản mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã không chữa chắt nào cả nay hỡi những người phải đau khí quản đã kinh niên, hoặc phải đau ốm phải, nay hỡi các người phải những lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tiểu. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau này không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người cũ hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu đi, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam Việt, nên các người không muốn giống Nam Việt bao mòn đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy nữ viết thư cho hiệu Bảo-chế **MONTÉS** số 54 *Paul Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ **BRONCHOSEREM** giá là 3 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, cũng một lọ, thì t. ấy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, lại có ích cho đàn bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ mùi nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montes* bán, quý-khách nên nhận kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh hen rất thần hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết **Pilules Pinck**

Một lọ. 4f. 45

Đổ 0$65 đến 0$70

Sán lọ. . . . . 24 f. 50

Đổ 3$60 đến 3$70

Thuốc nước bổ huyết

« LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÉS

Thuốc (mau-bà bổ huyết)

Mỗi chai phiếu tư lit. 1$00

Một lit 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT

Simple et créosoté. Dầu cá viên hạng hết tỷ và nước chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cúm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vớt số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đừng bỏ uống một viên rồi nằng nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Rồi cứng ra được nhiều mồ hôi cứng mau khỏi, nếu muốn cho chắc-ra mồ hôi thì nằng rõ nhiều nước nóng mà ủ người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bảo-chế MONTÉS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

Thăng thưởng. — Các hàng đội có tên đăng đây đều được thăng thưởng như sau này :

Thưởng Tinh-binh chánh đội-trưởng suất đội (6-1) :

MM. Đào-văn-Cương (Hưng-yên), Ng-tuấn-Bé (Bắc-ninh), Ng-văn-Dận (Hải-dương), Ng-v Tường (Nam-định), Lưu-v-Sách (Phúc-yên), Ng-tg-Bích (Bắc-ninh), Phạm-văn-Thêm (Hưng-yên), Chu-đặng-Ba (Hải-dương).

Thưởng chánh đội-trưởng suất đội (6-2) :

MM. Đỗ-v-Giáp (Bắc-ninh), Ng-v-Le (Kiến-an), Ng-v-Độ (Bắc-giang).

Thưởng chánh bắt-phầm đội trưởng (8-1) :

MM. Ng-v-Phát (Nam-định), Ng-v-Đương (Hải-ninh), Liêu-văn-Phan (Lạng-sơn).

Thưởng Tùng-bắt-phầm đội trưởng (8-2) :

M. Phạm-v-Dai (Hải-dương).

Được phép nghỉ. — M. Ng-mạnh-Quí, trợ giáo tập sự ở Ban-lao (Lao-kay) và M. Chu-nguyên-Điện trợ-giáo tập-sự ở Trình-thượng (Lao-kay) đều được phép nghỉ mỗi người 30 ngày.

Lời cảm ơn. — Chúng tôi có lời cảm ơn các cụ, các ông, các bà đã có lòng chiếu-cố đưa đi phúng, gửi thư chia buồn cùng đi đưa đám thân-phụ chúng tôi hôm 19 ta vừa rồi.

Trong khi bối rối, có điều gì sơ-suất, xin xá lỗi cho.

Nguyễn-trọng-Viện

Đồng gia quyến bái tạ

Đổi trường. — Trường Sơ-đẳng Thi-liệu, huyện Nam-trực (Nam-định) trước ở làng Đông-cối, nay đổi sang làng Trực-chính (Giáp Ba).

Mở trường. — Nay mở một trường Pháp-Việt Sơ-đẳng ở làng Yên-lạc, huyện Thạch-thất (Sơn-tây).

Vì trận bão vừa rồi. — Vì trận bão mới rồi mà đường Krompha đi Dalat bị lún nhiều nơi, xe ô-tô chưa biết bao giờ mới đi được. Đường thuộc-địa số 12 thì đồ mất cái cầu lớn ở Đan-Him, nay phải đặt tạm một chiếc phà để chở.

Đường xe-lửa ở Tourcham đi Krompha cũng bị đứt, các xe-lửa ở Saigon không chạy đi Krompha để tải các vật dụng cho Dalat được nữa.

Từ chức. — M. Trịnh-văn-Lực thư ký tập sự ngạch các tòa sứ Bắc-kỳ được từ chức kể từ ngày 1er Octobre 1922.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN-QUÁN

ĐÀ NGƯỜI NGỦ-LÂM PHẢO-THỦ

của Ng.-văn-Vinh dịch, giá. 0$00

ẤY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG

của Ng.-đỗ-Mục đich, giá. 0,40

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI

của Ng.-đỗ-Mục đich, giá. 0,60

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thành là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gởi ngoài.

VIỆC BẮC-KỲ

NAM-ĐỊNH

Ngày kỷ-niệm Đình-chiến. — Chiều ngày 10 Novembre, phát chẩn trước cửa sở Cẩm.

Tối đến mưa rồng và rước đèn. Đám rước đèn có lẽ vui hơn hết, vì không những có phường nhạc-bình ra giúp lại còn biết bao nhiêu các cậu học-sinh bận áo trắng đeo băng tam-tài cầm đèn đi rước nữa. Một dãy dài kẻ hàng nghìn thước, đứng xa mà ngắm, thật là vui mắt quá chừng.

Sáng ngày 11 Novembre 8 giờ điểm binh ở phố Paul-Bert. Người đến xem đông lắm.

Điểm binh xong thời đến các trò vật cũng tựa tựa như hội 14 Juillet, như chọi chim, nhảy bị, chọc thùng, đập nồi, chạy trứng, v. v...

Chiều đến thời có đánh vật, thả riều, thả khinh-khí cầu, thi hút thuốc lá.

11 giờ trong dinh quan Sứ thiết tiệc sâm-banh.

21 giờ 30, họa nhạc nhảy đầm ở trong nhà Sác.

Thuyền chuyển. — Ông Bùi-Bông, hậu tuyển tri-huyện ở Hải-dương mới bổ tri-huyện Ý yên, đã cùng gia quyến về Nam-định chiều hôm 10 Novembre.

Ông Ng-khánh-Trường, hậu tuyển tri huyện ở Mỹ-lộc, mới bổ tri huyện Kim-anh cũng đã khởi hành hôm thứ sáu.

Cả hai ông cùng là người thanh-liêm mẫn cán, vậy có lời mừng các ông

ĐÔNG-TRIỀU

Thuyên chuyển. — Bản quán tiếp được bài này, xin cứ nguyên-văn đăng báo :

Quan huyện Ng-văn-Đồng tri-huyện Đông-triều tỉnh Hải-dương, mới được non hai năm, mà dân tỉnh đã inyến mộ lắm, vì ngài là người nhân-từ liêm-trực, mà đối kẻ dưới một cách rất hòa-nhã, cho nên trong hạt ai cũng có lòng kính mến ; nay ngài đã được tin đổi đi trọng nhậm huyện Nam-trực (Nam-định), ai nấy đều lấy làm nhớ tiếc. Vậy khi ngài sắp đăng trình, các nghị hội-viên và thân-hào trong huyện có thiết một tiệc tại nhà M. Barbiaux ở phố Yên-lâm để kính tiễn ngài ; khi ngồi ăn tiệc thì ông chánh-tổng Phạm-văn Hành có đứng dậy thay mặt hàng huyện đọc một bài *discours* để mừng ngài và cám tạ những công ơn của ngài, xong rồi ngài có nói lại mấy lời để cám ơn hàng huyện.

Trong buổi tiễn đưa ấy, nào quan, nào nha, nào người Tây, người Khách, nào các ông phán, ký, các ông Giáo-học, nào các bậc thân hào, nào các ông nghị hội-viên, họp mặt đông đủ, rất là vui vẻ,

Vũ-nguyên-Tải, lai cảo

LAO-KAY

Khám thịt. — M. Vũ-văn-Vượng, thầy thuốc Thú-y hạng sáu ở Lao-kay nay kiêm cả việc khám thịt ở hạt ấy Phụ-cấp mỗi năm là 144 đồng.

THÁI-BÌNH

Giấy tưởng lục. — MM. Vũ-v-Quyến, tiên chỉ, Vũ-Thiên, thư chỉ, Vũ-đức-Nhuận, phó-lý làng Dương-cốc phủ Kiến-xương được thưởng một đạo tưởng lục vì đã có công trong việc bắt một tên tù vượt ngục Chợ-chu chạy đến.

Thưởng hàm. — M. Vũ ngọc-Phao, lý-trưởng Đương-cầu, tổng Đồng-xuân, phủ Kiến-xương, được đặc cách thưởng hàm tùng cửu phẩm bá-hộ, vì đã có công trong việc bắt một tên tù nói trên kia.

VIỆC KINH-ĐÔ

Lễ kỷ-niệm ngày Đình-chiến. — Ngày 10 và 11 Novembre mở hội lễ Đình-chiến, nhân khi thời tiết mưa gió, cho nên lễ ấy có thay đổi ít nhiều, nay hãy kể ra như sau nầy :

20 giờ rưỡi ngày 10 Novembre đáng lẽ có lễ rước đèn, nhưng vì trời mưa lợt nên giảm.

Sáng ngày 11 Novembre, 6 giờ bắn 21 tiếng súng đại-bác trước phủ Khâm-sứ.

7 giờ rưỡi, duyệt binh hai về lính Tây và lính tập cùng binh trượng tại trước Chiến-sĩ trận-vong đài, và các lớp học sinh cụ-thể nhứt niên đến tứ niên, các trường nam nữ công tư, làm lễ viếng thăm đài Chiến-sĩ trận-vong.

8 giờ rưỡi, tại nhà thờ Huế làm lễ điếu hồn tướng-sĩ trận-vong.

10 giờ đến 11 giờ chơi các trò vật trước bến phủ Khâm-sứ.

12 giờ bắn 21 tiếng súng đại bác.

16 giờ đua xe đạp và xe tay tại đường Jules Ferry và đánh đu ở bên chợ Đông-ba.

18 giờ bắn 31 tiếng súng lớn.

19 giờ đánh nhạc trong lục-giác-đình nơi bốn hoa trước phủ Khâm-sứ và hát bội cho thiên-hạ coi không tiền.

20 giờ rước đèn và đốt đèn tại trước phủ Khâm-sứ, nhà Cercle, đài Trứng-sĩ trận-vong và tòa Công-sứ Thừa-thiên.

21 giờ rưỡi, mở tiệc dạ yến và khiêu vũ trong nhà Cercle bên hữu-ngạn sông Hương-giang.

24 giờ, mở cuộc rượu champagne chúc mừng lễ Thăng-trận.

Suốt ngày lễ trời có mưa phùn và khi trời tạnh, như là buổi chiều và buổi tối. Vậy cho nên các cuộc chơi ở giữa trời có giảm sắc ít nhiều, duy có mấy cuộc chơi tại nhà Cercle, trường hát thời thật là đông đảo và đủ mặt và đủ hạng người.

Vậy ngày lễ Đình-chiến năy đã diễn được cuộp vui vẻ rất công đồng vậy.

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Giá xe-lửa thay đổi. — Kể từ 15 Novembre 1922, tiền cước giá đi xe-lửa sẽ thay đổi lại như sau nầy :

Giá hành-khách các hạng :

	1	2	3	4
Từ Tourane đi Huế :				
Giá cũ. . . .	7p49	3p75	2p89	1p01
Giá mới . . .	6 42	4 28	2 50	1 17
Từ Huế đi Đông-ha :				
Giá cũ. . . .	4 70	2 38	1 84	0 66
Giá mới . . .	4 08	2 72	1 05	0 78

Đây chỉ kể giá tiền cước trong hai khoảng Tourane-Huế và Huế-Đông-hà, còn các khoảng khác tự ga nọ qua ga kia và các thứ tiền cước về hành-lý cũng còn bằng thay đổi thế nào đã có bảng yết thị treo ở trong các nhà ga kể rõ.

Trong sự thay đổi ấy có nhiều khoản cần kíp khiến cho khách phải lưu ý để phòng, tưởng nên tóm tắt một đôi điều cốt yếu cho dễ ghi nhớ.

Sự mất vé không những là phải chực bồi thường lấy tiền khác để mua lấy vé mới, mà lại còn bị phạt nữa : hạng nhất 2 p. 50 : nhạng nhì 1 p. 50 ; hạng ba 1 p. và hạng tư 0 p. 50). Sự mất vé ấy cũng coi như là lậu vé vậy.

Sự đổi hạng. — **Mình đi hạng thấp muốn đổi vé lên hạng cao, mà đã trình trước rồi thì ngoại cái tiền lên hạng ấy, còn phải trả thêm phụ phí 0 p. 50. Nhược bằng không trình trước mà để cho người kiểm soát bắt được thì bị phạt nặng nữa : như hạng 2, 3, 4, lên 1 thì 2 p. 50, hạng 3 lên 2, hay là 4 lên 2, 3 thì 1 p. 50 ngoại tiền lên hạng không kể.**

Sự đi thêm đường. — **Mình đinh đi đến ga nào, đã mua sẵn vé rồi, nửa đường nếu muốn đi thêm một vài ga nữa, mà đã trình trước rồi, thì ngoại cái tiền thêm đường ấy lại còn phải trả phụ phí nữa ; đi hạng 1, 2, 3 thì 0 p. 50 còn hạng 4 thì 0 p. 15. Nhược bằng không trình trước mà để cho người kiểm soát bắt được thì lại bị phạt nữa : đi hạng 1, 2 p. 50 ; hạng nhì, 1 p. 50 ; hạng ba, 1 p. và hạng tư 0 p. 50, ngoại cái món tiền tính thêm đường không kể.**

Sự trả tiền phân nửa. — **Trước kia thì các quan viên Tây Nam xin phép đi việc tư, miễn là có cái giấy phép thì được đi hạng nhất hạng nhì trả tiền phân nửa, nhưng cái đặc ân ấy bây giờ chỉ có các hàng quan võ mới được hưởng thôi, còn thì giảm hết.**

Được đi hạng tư. — **Trước kia đường xe lửa Trung-kỳ buộc các hành khách người phương Âu, phương Á cùng là người quốc không được mua vé đi hạng tư, hạng ấy chỉ để dành cho người Việt-Nam đi mà thôi ; nhưng cái lệ ấy bây giờ đã đành bỏi chỉ có buộc người Âu-châu không được đi hạng tư, còn thì người Trung-hoa, Ấn-độ, Nhật-bản v. v. ai muốn đi hạng nào cũng được.**

Phải giữ gìn cái vé. — **Cái vé đi xe lửa chớ nên để hư nát và có ký-tích vì hễ khi khám vé mà xem đến hiệu không rõ ràng thì phải khai báo lôi thôi lắm, nhất là các người nhà quê ta cần phải lưu tâm về sự ấy lắm mới được.**

Việc sáu người Nhật bị bão trôi rạt vào bến. — Việc này trước bản báo đã đăng qua ở mục Haiphong, nay lại tiếp được của phóng sự riêng của bản quán tin rõ hơn như sau nầy :

Đêm hôm mồng hai rạng ngày mồng 3 tháng 11 tây này có một chiếc thuyền Nhật-bản 6 người không biết ở đâu lại đến. Sau người chủ thuyền ấy lên đi đánh giấy thép thì gặp ông Cẩm, ông thấy lạ

(Xem trang (thứ tư)

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

Máy nói số 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 34 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chắn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

2046 GIÁY-TRINH kính cáo.

Xin nhận kỹ kẻo lầm

TÂN-LONG

RELIURE ET CORDONNERIE

72, Rue du Pont-en-Bois, 72 — Hanoi

Kính trình các qui-khách :

Bản-hiệu chuyên nghề đóng giấy và đóng sách đã lâu năm, làm rất kỹ lưỡng, dùng những giá tốt.

Đã được các qui-khách tin dùng nhiều lắm. Nay có một hai nhà buôn hám lợi mua giấy của những kẻ vô sỹ bắt chước dấu của bản-hiệu đóng vào giấy mà bản-hiệu chưa bắt được tang. Nên các qui-khách lầm mua phải giấy giả hiệu. Vậy xin các qui-khách tường nhận cái dấu bồ-gue và cả hòa long của bản-hiệu, cho khỏi mang tiếng.

Nếu các qui-khách có muốn mua được giấy thực hiệu thời xin gởi thư đến cho, bản-hiệu sẽ gởi ngay.

2082 TÂN-LONG, kính cáo.

MUỐN BÁN

Một cái auto năm chỗ ngồi, chạy thật tốt, bốn sy-lanh, mười lăm mã-lực, có đèn điện Hỏi ở nhà máy rượu, đường Nghĩa-địa tây, số 2.

3380

NHÀ-ĐẸ MỚI

70, Phố Hàng-Bồng, Hanoi

Nhà Đẹ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu bẹ nước nôi, giặt-giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng, cải và có lẽ, có xiêm.

Sự tróng nom lại có hai bà Sages femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẹ hàng Bồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiền sản huyết bạch, hiếm hoi, muốn chữa đẻ vào chữa cũng được (năm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức.

***Mỗi bà một buồng, 10 ngày.* 6$00**
***Mỗi bà một buồng, 10 ngày.* 10.00**
***Mỗi bà một buồng, 10 ngày.* 16.00**
***Mỗi bà hai buồng, 10 ngày.* 20.00**

Ra vào tự do

2557

ĐỨC-LONG

Số nhà 90, phố Mã-mây Hanoi (Tonkin)

Hiệu tôi có bán đủ các thứ bao, bao gai, bao cói, đay, gai tây, dây đay ta, cùng các thứ dầu ta, các thứ hạt tâm dầu, các thứ khô dầu để nuôi súc vật và bón cây, bón ruộng, cùng là đủ các đồ sắt làm xe và cuốc, xẻng, búa, rìu và các thứ sơn-tây, các thứ đanh, vân vân.

Xin qui-khách chiếu cố cho, hiệu tôi xin tính giá phải chăng không dám ăn lãi nhiều.

ĐỨC-LONG-HIỆU

2058 chủ bạch.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được báo biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy nào liệt-quí ông nào mua thì gởi tiền cho : hễ không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng *ấy trở đi* cho gọn.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đóng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

ED. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẮN-NHIÊN 榮

Tối thứ ba :

XÚ DIỄN Ô NGA-MY

Ngọc-thỏ và Xích-hầu là người ở tiên cung giáng thế, mà cái thói ở nhân thăng ký xá điện ở nga mi cũng còn có, chẳng trách ở nhân gian.

Tối thứ tư :

TRƯỢNG NGHĨA THÀNH NHÂN

Tích này có một hồi ông sư ở ghẹo gái phải trốn vào hòm, ai cũng phải buồn cười.

Tối thứ năm :

TẠP KỊCH

Diễn 4 thứ. Thu cả tiền.

1· KIM VÂN KIỀU (Hồi tảo mộ)
2· CHIỀU-QUÂN CỐNG HỒ
3· LƯU-BÌNH, DƯƠNG-LỄ
4· GÌ GHÈ CON CHỒNG (Hài-kịch)

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 15 đến thứ ba 21 Novembre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 6 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« CON PHƯỢNG MÀI CON »

Bài thứ X

Nghĩ

MỘT KẺ ÁC

Bi-hài-kịch chia làm 6 đoạn

Chớp sốt hồi thứ 4, 5, 6

CHÀNG FATTY BỊ NẤU BẾP THUÊ

Buồn cười vỡ bụng

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán cái giấy quán báo, chứa lại thế nào thì hiển rõ ràng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$20) bằng tem cũng được) để chỉ tiền giấy quán khác.

Nếu ai không gửi tiền theo thì cứ để nguyên như cũ hoặc phải trả nặng hơn.

華 PAO-VA 寶

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi

號八廿牌門街蒲行內河東

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chẳng những chúng tôi là để chiếu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hồ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ thức rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đong dùng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, từ bình bằng sứ, vân vân.

Cũng kỳ lắm vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giám ba tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cám ơn lắm. Các ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA

Signalez, n° 28, Rue des Pavillons, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

mặt mới mời đến tòa Đốc-lý hội chuyện. Ngộn-ngữ bất-đồng, mấy người Nhật này tiếng Anh lại không biết, dùng đến bút đàm bằng Hán tự, hỏi một đường thì mấy người ấy lại trả lời một nẻo. Bút đàm từ 8 giờ rưỡi cho đến 10 giờ rưỡi, sau mới đoán ra được là: Sáu người Nhật này bị bão bạt đến và hết cả lương thực. Sáng hôm ấy quan trên có phái ông nghè Ng-phong-Di là người thâm hiểu tiếng Nhật vào để hỏi chuyện mấy người ấy. Sau mới biết là chiếc thuyền này ở Đài-loan, Cao-hùng sang cù-lao Hải-nam để lấy một thứ phèn chim. Đi lấy thứ phèn chim ấy cũng có nhiều thuyền khác và một tàu lớn để chứa. Cứ vài tháng thì tàu lớn ấy lại đem phèn về Đài-loan Cao-hùng và tải lương thực đến. Vì rủi, tàu chưa vừa về, lương thực vừa cạn thì bị bão gió đưa dẫy các thuyền đi tản nát mọi nơi, bọn này thì đến bến Đà-nẵng. Nghe được cũng do như vậy, quan Đốc-lý mới báo cho quan lãnh-sự Nhật ở Haiphong; được tin ấy, tòa Lãnh-sự phái ngay một người thư-ký Nhật đi đường bộ vào Hàn để thăm hỏi mấy người Nhật bị lạc ấy. Sáng hôm 7, ông Thư-ký Nhật vào đến Hàn. Đến đây người, gặp người cùng xứ, khi ở người ấy gặp mặt ông thư-ký thì tỏi tối tối mừng mừng, chuyện trò tíu-tít. Nghe đâu bọn lạc này đợi tàu đến thì về xứ.

BÌNH-ĐỊNH

Ô-tô phát hỏa, hai người bị hại. — Bữa 21 Octobre có một cái xe hơi chở thơ, lúc tới Bình-định sang chuyển thơ từ xong, thì người *sốp-phơ* đề thêm dầu săng vô; tức đang bưng thùng dầu mà đổ, thì bỗng nhiên hợt lửa cháy lên. Người sốp-phơ sợ thiệt thân cùng hai xe điện bèn quăng thùng dầu ra cho xa; té ra xa chỗ nọ lại gần chỗ kia, là nhà của một người buôn bán ở đó. Dầu bén lửa bốc lên ngùn ngụt; nhà tranh thấy vậy, cũng hiệp nhau mà phát ngọn tưng bừng. Lửa cháy mạnh quá không phương chữa kịp nên đã tiêu tan hết hai cái nhà tranh của chủ buôn nọ. Nghe đâu tổn hại hơn ba bốn trăm đồng. Việc ấy quan trên còn đang tra xét cho biết duyên cớ tại đâu, để xử về việc bồi thường cho khỏ chủ.

Các hiệu-chủ nên biết

Ngày 29 Juin 1922 bản-hội đã đăng báo trong một tháng để các hiệu-chủ có mở ký tăng trong đất Phúc-trang biết: Năm nay bản hội định cải tăng những mộ ở trong khu Đình Nhất từ năm 1906 cho đến năm 1913 mà không thấy ai thăm viếng, đem đi táng trong một khu riêng.

Nay bản-hội nhắc lại để các hiệu-chủ biết là bản hội định đến ngày mùng *8 tháng mười tà* tức là ngày *26 Novembre 1922* thì sẽ bắt đầu bốc những mộ ở trong khu ấy.

Hợp-Thiện-Hội kính cáo

NHÀ TẮM VỆ SINH

45, Rue du Lac, Hanoi
(Phố Bờ-hồ, số nhà 45)

2099

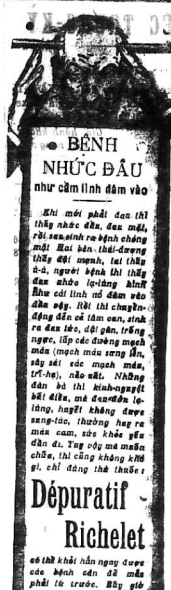
MÙA MƯA

Ô hiệu Quang-Hưng-Long
Số 79, Phố Hàng Bồ, Hanoi
MỚI VỀ:
Áo tơi đi mưa
(Pardessus en toile imperméable)
và các thứ
Mũ, Khăn-quàng-cổ
(Fanfards en laine)
vân vân...

2078

TRẢ TIỀN BẰNG CON-NIÊM
(Payements en timbres-poste)

Nhiều người cứ tiền trả bên quán bằng con-niêm, sự ấy bất-tiện cho bản-quán lắm. Vậy có lời trình các người trả tiền những tiền đó đi, con tiền bản-quán không nhận tiền gì đến bằng con-niêm cả.

BỆNH NHỨC ĐẦU
như cầm lính đánh vào

Khi mới phải cảm thì thấy nhức đầu, đau mắt, rồi sau sinh ra bệnh chóng mặt. Hai bên thái-dương thấy đột mạnh, lại thấy ê-ẩ, người bệnh thì thấy đau nhức lộng khắp đầu cứ tỉnh nổ đâm vào đầu vậy. Rồi thì chuyển-động đến cả tâm can, sinh ra đau tức, đột gân, trống ngực, lấp các đường hay ra mồ hôi (mạch máu sưng lắm, sây sát các mạch máu, trí-não), não sắt. Những dân bà thì kinh-nguyệt bất đều, mà đau đớn lo-lắng, hoặt không được sang-tác, thường hay ra mồ hôi, sức khỏe yếu đần đi. Tuy vậy mà muốn chữa, thì cũng không khỏi gì, chỉ dùng thứ thuốc

Dépuratif Richelet

có thể khỏi hẳn ngay được các bệnh cần để mầm phải từ trước. Bây giờ các gân cốt lại vận-động như thường.

Thực là một thứ thuốc rất thần-hiệu, chữa khỏi kỳ có dẫn hàng nghìn bệnh sẽ mắc càng bệnh ở ngoài da.

Bệnh dù nặng, đã lâu, đã chuyển sang bệnh gì mặc lòng, dùng thứ thuốc này thì hết ngay, mà không còn một thứ bệnh gì ở người đó nữa, như bệnh cái con ở mắt, bệnh lang-ben mẹ ren.

Thuốc « DÉPURATIF RICHELET » này có bán ở các hàng thuốc lớn.

Thực là công hiệu!

HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bác-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 64

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ *để chữa a-phiện*
SOLUTION R. HOLBÉ
2 ống một chai
Theo luật mới — Muốn dùng thuốc này phải có đơn quan Điếc-tờ người Pháp thì mới có thể bán được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1 $ 00 một lọ
Thuốc bổ máu: làm da-mặt, môi mặt không muốn làm việc gì; dùng thuốc này hay lắm!

Máy thứ bánh hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước dùng để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc trừng gai là rất, trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho-ớt SIROP PECTORAL đặc-chế-mới.
Thuốc Lạo chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
Thuốc dùng — 2 $ 50 lọ 30 viên
Thuốc thụt — 0 $ 95 một chai
Chữa các chứng lậu, chẳng kì mới hay cũ, dùng thuốc montèsinjection ra thuốc thuốc, phòng khỏi lậu. Bệnh hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1 $ 00 một lọ
Trị những bệnh đau bộ phận người không tiện, hay là khi bệnh kinh làm cho người mệt, như đau xương, gió cảm, thuốc này đều hoàn nên lấy lại mau tốt trong mình để bảo-bổn.

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MÓ-SỨ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc *Citrate* và thuốc *Bromure*
Sản-xuất và bán buôn bán lẻ

THUỐC DÉRÉ
0 $ 90 một chai 1/4 litre
Trị bệnh giang mai rất hay mới bào-chế. Dùng thuốc này rất tiện, không phải chích thuốc này chỉ cần uống thuốc này thì khỏi bệnh được! Thuốc này rất hay, rất tiện, rất vệ sinh, giá rẻ, không phải đau đớn, không phải kiêng cữ gì cả. Muốn dùng thuốc này trong hết thảy thì chỉ mua một chai lớn là được. Giá bán 2 $ 00 một chai.

RƯỢU
QUINQUINA CUSSAC
Rất bổ
dùng cho những người ốm yếu.
BÁN TẠI
NHÀ
GUIONEAUD FRÈRES
ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

3041

Nhà Bán-đồ « TẤM-TẮM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Ancien Etablissement TSANH-TSOI dit TRẦN-TÀI-MẬU, Fondé en 1892

TÉLÉPHONE N° 287

茂才陳 海果 廣京

TSANH-HAP-TSAO Frères, Successeurs

N° 161, Quai Canton. — HAIPHONG

Chuyên nghề thầu khoán, làm cửa nhà và cần cống

Bán đủ các thứ gỗ nguyên cây và gỗ sẻ các hạng gửi đi các nơi, có máy cưa (Scierie) làm thật nhanh và cẩn thận, và có dùng nhận bán xi-măng cho sở Cimenterie.

Làm đủ các hạng ống xây cống, dẫn thủy bằng xi-măng (buses en ciment).

Làm đủ các thứ chân-song, tường-hoa, gạch-hoa đủ các mái bằng xi-măng để lát nhà.

Làm đủ các thứ Sơn cửa nhà, Huile, Peinture, Verni, dầu Essence térébenthine, Colephane và Cire đóng chai.

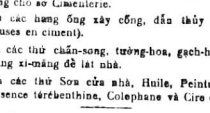
Có bo-can (bassin de radoub) cho thuê để chữa Tàu thủy

Quý-khách ở xa cần dùng việc gì hay muốn mua thức gì, xin cứ viết thơ cho Bản-hiệu, hoặc chữ Tây, chữ Tàu chữ Annam, Bản-hiệu cũng xin trả lời ngay lập tức.

3093

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Postale

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phú-Qui và Phú-Qui ra ga Yên-Lý. Ở Phú-Qui có 3 phiên chợ Hễ buổn bán xảm xét lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đồng hà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy về nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Để khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ Hiếu thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý gare; — mà đường Vinh-Đồng-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

2012

MỚI XUẤT-BẢN LẦN THỨ HAI

SONG-PHƯỢNG KỲ DUYÊN

của NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch-thuật

Có sửa đổi lại nhiều, có thêm nhiều các bức tranh vẽ của hai nhà danh-họa tại Hanoi là M. Tạ-đình-Ninh và M. Trần-Phiệm

Lại có mấy lời bình-phẩm của Ngô-thì-Quyện nữ-sĩ

Giá bán . . . . . 0$80

Tiền cước gởi (mỗi quyển). **0. 20**

Ngài nào muốn mua, cứ gởi thư và mandat cho NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *Trung-Bắc-Tân-Văn, Hanoi.*

Có gởi bán lẻ tại nhà báo Trung-Bắc và các cửa hàng sách.
Mua buôn nhiều có trừ hoa hồng.

3332

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sơn thừa tiếp các qui-khách Tây Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, về cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán

3045

Số 2

Thấy vàng tối mắt

(Anh-hài liên-thuyết)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Ông cụ già đứng dậy, mặc thêm áo ngoài, lại lấy cái khăn bông cuốn chặt vào cổ, vừa đi vừa lẩm-bẩm nguyền-rủa người con gái không biết trông nom công việc trong nhà.

Khi ông cụ già đã mở cửa giẫm tuyết đi rồi, *Lạc-bột* mới bảo nàng *La-lạp* rằng:

— Thân-phụ ta độ này lại càng hay say khướt. Đáng lẽ hôm nay ta không nên để cho đi, vì nếu đi mà gặp bạn cũ thì sẽ lấp lại kẻ-nhé vay mượn, thật cai làm cho người ta khinh-bỉ mình vậy.

Nàng *La-lạp* nói:

— Em sở-dĩ khuyên anh chớ ngăn thân-phụ đi là vì hôm nay chàng *Hải-khắc* sắp đến từ-biệt em. Nếu thân-phụ gặp chàng chắc lại kể-lể những nỗi khổ-sở, khiến chàng trông thấy, không được vui lòng.

Nàng nói chưa dứt lời thì *Lạc-bột* nói:

— Ai gõ cửa ở ngoài kia, có lẽ chàng *Hải-khắc* đã đến.

Bấy giờ *Hải-khắc* đã sẽ gõ ở ngoài cửa kính mà nói rằng:

Tôi đến đây!

Lạc-bột đứng dậy mở cửa mời vào. Áo ngoài của *Hải-khắc* đầm đầm nhữ giọt-nước. *Hải-khắc* phải giặm chân cho tuyết rơi bớt đi, rồi mới bước vào. *Hải-khắc* râu-ria rất chỉnh-chện, hai chòm râu vểnh như cánh chim yến, môi thì mím chặt. Phàm những người trong hải-quân phần nhiều như thế cả.

Chàng hỏi nàng *La-lạp* rằng:

— Nàng có nhận được thư của tôi không? vừa mới cáo về, lại có lệnh đòi ra, thật khiến người phải sầu-não. Quan nguyên-soái vì thiếu người giúp việc, cho nên ngài lại cố ý mà đòi tôi ra.

Nói xong kéo ghế ngồi gần bên cạnh nàng *La-lạp*, thò cái tay dài nắng dầm mưa ra cầm lấy tay nàng, và nói:

— Tôi đi chuyến này cũng không lâu lắm. Hạm-đội tôi đi tuần du qua đảo *Mã-đắc*, sang eo bể *Chi-bố*, lại quanh xứ *Lập-tư-bân* mà về. Chỉ trong độ 3 tháng, đã có thể gặp nhau được.

Nàng *La lạp* nói:

— Chàng mới về nghỉ đã phải đi ngay, tôi tưởng chừng như vừa đâu hôm qua vậy.

Hải-khắc nói:

— Thôi, chớ nên phiền nghỉ. Cũng chẳng bao lâu, rồi ta sẽ lại gặp nhau. Anh *Lạc-bột* cũ! anh sẽ lấp nghe tôi nói: tôi đi thì anh nên trông nom cho nàng. Lần này tôi về, quyết phải thành-lễ. Tôi sẵn chàng tả chẳng được bao nhiêu, nhưng dẫu nghèo cũng không ngăn-trở chi mà ngại. Sau khi tôi kết-hôn rồi thì ta tìm một cái nhà cùng ở. Trong một tuần-lễ được vài ba hằng tiền cũng đủ. Một người coi việc thu phát ở chiếc tàu tôi đi, cũng mới lấy vợ, trong một tuần-lễ chỉ có 13 tiền-lính mà đã đủ tiền, thật là tần-liện quá. Nàng *La-lạp* ơi! nhưng chẳng hay trong cái thời giờ ấy nàng có nhẫn-nại được hay không?

Nàng *La-lạp* nói:

— Xin vâng!

Hải-khắc nói:

— Thân-phụ tôi hay cẩn-thận quá, làm việc gì cũng tri-trọng, nhưng tôi lấy lời khuyên can thì chắc thân-phụ tôi cũng nghe. Nàng cũng nên nói với thân-phụ nàng, đừng lấy cớ hỏi-mồn làm ngại. Anh *Lạc-bột* đây, tất cũng giúp nàng được việc ấy. Tôi có mảnh giấy này, ngày nào đi đến đâu, đã kể rõ cả. Nàng có viết thư cho tôi thì cứ theo đấy mà đề phong-bì, tự-khắc tôi nhận được.

Nói xong, thò tay vào túi, lấy ra một mảnh giấy con, bằng nhìn mảnh giấy rồi kinh-ngạc mà rằng:

— Anh *Lạc-bột* ơi! Anh thử nhìn xem cái gì thế này?

Lạc-bột nói:

— Đây là cái ngân-phiếu 50 bảng tiền của nhà ngân-hàng *Anh luân* đó, chứ có lẽ chi làm lạ.

Hải khắc nói:

— Tôi không hiểu cớ sao trong tài tôi lại có cái giấy này.

Nàng *La-lạp* nói:

— Chàng chẳng lấy thế làm lạ, bởi nay tôi gặp một việc còn lạ hơn thế nữa. Bây giờ ta thử cùng nói xem chuyện ai lạ hơn. Nếu chàng thua thì cái ngân phiếu 50 bảng này sẽ về tay tôi.

Nàng *La-lạp* bảo *Lạc-bột* rằng:

— Anh *Lạc-bột* ơi! Hai chúng tôi nói, Anh thử bình-phẩm xem chuyện ai lạ hơn.

Lạc-bột lấy tay đỡ cằm, nghĩ không về tranh với, rồi nói:

— *La-lạp* em ơi! em hãy kể trước đi!

Nàng *La lạp* nói:

— Chàng *Hải-khắc* ơi! Việc này mới bởi sớm hôm nay. Chàng nghe việc này, xin chàng chớ sinh lòng ghen ghét. Tôi xem dáng người này hình như một người điên rồ, chàng chớ lấy làm ấy-náy.

Hải-khắc ngành mặt nhìn nàng *La-lạp* mà rằng:

— Việc ấy lạ nhỉ!

Nàng *La-lạp* nói:

— Lạ thật! Buổi sớm hôm nay, tôi đi dạo chơi, gặp cơn tuyết xuống, tôi mới tránh vào trong cái lều gianh của bọn thợ làm ở phía ngoài tòa nhà mới kia. Khi vào đến đó, tôi ngồi trên một cái rương gỗ, bỗng có một người nữa cũng tránh tuyết vào đấy. Người ấy cao mà gầy, trạc độ 30 tuổi. Ăn mặc không lấy gì làm lịch-sự cho lắm, nhưng hình-dáng trông có vẻ thượng-lưu. Người ấy hỏi chuyện tôi về những phong-vật trong làng cùng các việc cũ, tôi đều kể-lể cho nghe. Sau chuyện trò hồi lâu, người ấy hỏi chẳng thiếu việc gì, mà chẳng cần gì là tôi không trả lời, toàn những việc trong làng nay cả. Tôi bảo rồi chuyện quá, xuýt quên cả thời giờ. Về sau người ấy nắng trông mà bảo rằng: « Tuyết đã tạnh rồi ». Tôi sực nghĩ nên về, mới đứng dậy đi. Bấy giờ người ấy bỗng đứng thẳng ở trước mặt tôi, chìa tôi hỏi lâu, rồi nói: « Nếu tôi quả là bần-sĩ, chẳng biết nữ-lang có chê trong cặp mắt xanh hay không? »

Tôi nghe đến câu ấy thì giật mình kinh hãi, vội vàng chạy ra.

Trong khi nàng nói thì *Hải-khắc* bình như có ý tức giận. Nàng lại nói:

— Chàng *Hải-khắc* ơi! xin chàng chớ tức giận! Tôi xem ý người ấy không phải là bần-cợt tôi, hình như người ta đang nghĩ-ngợi điều gì, cho nên gặp sao nói vậy. Cứ như ý tôi xem ra thì người ấy thật là người điên-rồ.

Lạc bột nói:

— Người ấy nói-năng có thứ-tự như thế, chắc cũng không phải người điên-rồ.

Hải-khắc nói:

— Nếu tôi gặp người ấy thì tôi sẽ đá cho mấy cái. Và xưa nay tôi chưa hề thấy ai cản-đỡ đến như thế bao giờ.

Nàng *La-lạp* lấy tay vỗ vai *Hải-khắc* mà rằng:

— Tôi há chẳng đã nói trước rằng xin chàng chớ sinh lòng ghen-ghét hay sao! chàng đừng lo-phiền, khi nào tôi còn gặp người ta một lần nữa. Người ấy hình như khách qua đường, chứ không phải người thường ở trước đây tôi có hề chi...

(Còn tiếp)

Imprimerie du Trung-Bắc Tân Văn